

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 75/02-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. mája 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Jána Auxta a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti T. Z., bytom D. M., P. B., zastúpeného advokátom JUDr. T. B., P. B., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 661/97, za účasti Okresného súdu v Žiline, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo T. Z. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu v Žiline vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 661/97 p o r u š e n é b o l o.

2. Okresnému súdu v Žiline p r i k a z u j e vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 661/97 konať bez zbytočných prietahov.

3. T. Z. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie vo výške 20 000 Sk (slovom Dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd v Žiline p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd v Žiline j e p o v i n n ý uhradiť T. Z. trovy konania vo výške 8 000 Sk (slovom Osemtisíc slovenských korún) do 15 dní od právoplatnosti nálezu na účet advokáta JUDr. T. B., P. B.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. septembra 2002 doručená s'ťažnosť T. Z., bytom D. M., P. B. (ďalej len „s'ťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. T. B., P. B., ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu v Žiline (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 661/97.

S'ťažovateľ sa žalobou z 18. augusta 1997 doručenou okresnému súdu 27. augusta 1997 domáhal zaplata sumy 8 000 Sk s príslušenstvom z titulu nevyplatenj mzdy proti žalovanému Ing. J. H. – H., Ž.. S'ťažovateľ vo svojej s'ťažnosti o. i. uviedol:

„V predmetnej veci vedenej na Okresnom súde v Žiline pod spisovou značkou 12 C 661/97 som súdu predložil dostatočné dôkazy o opodstatnenosti môjho návrhu. Ich obsahom bolo dokonca aj potvrdenie odporcu, preukazujúce pravdivosť mnou uvádzaných skutočností.

Po začatí konaní vytyčil Okresný súd v Žiline termíny pojednávania v nasledovnom rozsahu:

- 10. 12. 1997 odročené z dôvodov na strane súdu na deň 14. 01. 1998
- 14. 01. 1998, 27. 02. 1998, 08. 04. 1998 – odročené pre neprítomnosť odporcu.

Vo všetkých uvedených prípadoch súd konštatoval potrebu predvedenia odporcu a jeho výsluch vo veci. Tieto úkony neboli zo strany súdu urobené.

Dňa 28. 03. 2000 som súdu zaslal žiadosť o vytyčenie termínu pojednávania a vykonanie opatrení na zabezpečenie účasti odporcu. Súd vo veci nekonal.

Dňa 28. 03. 2000 som podľa zákona č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažnosti a o voľbách prísediacich v platnom znení podal sťažnosť na prieťahy v konaní. Pretože som nebol upovedomený o spôsobe vybavenia mojej sťažnosti, domáhal som sa dožiadanim zo dňa 12. 07. 2000 na Okresnom súde v Žiline podania správy o tom, akým spôsobom bola moja sťažnosť vybavená. Túto správu som nedostal. Preto som dňa 18. 09. 2000 opakovane žiadal o predmetné podanie správy.

Odpoveď na sťažnosť som od Okresného súdu v Žiline prostredníctvom svojho advokáta obdržal až 03. 10. 2000. Následne nato bolo na 29. 11. 2000 nariadené pojednávanie. Pre neúčast' odporcu bolo pojednávanie odročené na neurčito. Odporca ani v tomto prípade nebol predvedený.

K dnešnému dňu Okresný súd v Žiline nevykonal vo veci žiadne ďalšie úkony.“

Vychádzajúc z uvedeného sťažovateľ ďalej uvádza: „Moje právo na prerokovanie mojej veci bez zbytočných prieťahov bolo nečinnosťou Okresného súdu v Žiline porušené. Po piatich rokoch konania je vec v štádiu, keď neboli vypočutí ani len účastníci konania a vo veci nebolo rozhodnuté. Uvedený stav právnej neistoty, ktorý má Okresný súd v Žiline povinnosť odstrániť stále trvá. Z mnou predložených dôkazov je dostatočne preukázaný skutkový stav veci. Vec nie je po právnej stránke zložitá. Napriek tomu Okresný súd v Žiline vykonal vo veci len neúčelné procesné úkony, postupoval a svoju činnosť organizoval nesprávnym spôsobom, ktorým sa moje ústavné právo v konaní objektívne nerealizovalo. Mnou podaná sťažnosť na prieťahy v konaní bola bez zjavného výsledku a ani jej podaním

sa mi nepodarilo dosiahnuť účinnú ochranu môjho ústavného práva na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov.

Odstránenie stavu právnej neistoty, ktorý v mojej veci trvá a kvôli odstráneniu ktorého som sa obrátil na Okresný súd v Žiline je možné dosiahnuť len právoplatným rozhodnutím. Nevyhnutnou podmienkou vydania súdneho rozhodnutia vo veci je jej riadne prejednanie na súde.

Konanie v mojej veci trvá neprimerane dlho. Prietáhy v konaní som svojím konaním nezavinil. Napriek tomu mi bolo práve nečinnosťou súdu znemožnené domôcť sa môjho nároku. Žalovanú sumu som nemohol a nemôžem využiť pre moje potreby a potreby mojej rodiny. Jej reálna hodnota sa od podania návrhu podstatne znížila a v tomto rozsahu budú ukrátené aj potreby mojej rodiny. Právna neistota spočívajúca v nečinnosti súdu bola dôvodom, ktorý ma obmedzoval aj pri ostatných mojich aktivitách, nakoľko v mojom vedomí absentoval pojem spravodlivosti zabezpečovaný súdmi. Tento stav vyplynul z porušenia môjho ústavného práva. Je nepochybné, že odrazom ústavného práva na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov je práve zamedzenie aj takýchto negatívnych dôsledkov.“

Sťažovateľ preto žiada, aby ústavný súd vydal nasledovný nález:

„1. Okresný súd v Žiline vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 661/97 porušil právo T. Z., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v článku 48 odsek 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu v Žiline sa v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 661/97 prikazuje konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

3. T. Z. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 20.000,- Sk, ktoré mu je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu.“

Sťažovateľ napokon žiada, aby mu ústavný súd nahradil trovy konania, ktorých výšku vyčíslil v sume 8 000 Sk.

Keďže sťažnosť sťažovateľa spĺňala všetky zákonom predpísané náležitosti podľa § 20 a § 50 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a neexistovali žiadne dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ústavný súd ju uznesením sp. zn. IV. ÚS 75/02 z 26. novembra 2002 prijal na ďalšie konanie.

Podľa § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde sa ústavný súd 3. decembra 2002 obrátil na predsedu okresného súdu so žiadosťou o vyjadrenie k prijatej sťažnosti sťažovateľa. Predseda okresného súdu v liste (Spr. 2328/02) doručenom ústavnému súdu 29. januára 2003 uviedol:

„Predkladám Vám spis 12 C 661/97, z ktorého je zrejмый objektívny stav a stanovisko sudkyne, z ktorého je zrejмый subjektívny stav sudkyne a súdu. Ťažko niečo k tomu dodať, tento rok odíde zo súdu 4 – 6 sudcov, počet sťažností stúpne.“

Vo vyjadrení sudkyne okresného súdu JUDr. D. C. sa o. i. uvádza:

„Trvám na tom, že v predmetnom konaní nedošlo z mojej strany k priedahom subjektívneho charakteru.“

V prípade, že došlo k priedahom v konaní, tieto majú objektívny charakter spočívajúci v preťažnosti súdov a sudcov. Konkrétne na OS v Žilne pripadlo v r. 1998-2001 a pripadá na jedného sudcu občiansko-právneho úseku približne 600-700 neskončených vecí (presná evidencia neskončených vecí je vedená na Správe súdu).

V r. 1997 bol zriadený Krajský súd v Žiline, čím došlo k poklesu počtu sudcov na tunajšom súde a k značnému zvýšeniu počtu neskončených vecí vykazovaných u jednotlivých sudcov a to z dôvodu prerozdelenia vecí z iných senátov po sudcoch, ktorí boli prevolení na Krajský súd v Žiline, do obsadených senátov tunajšieho súdu. Z toho istého dôvodu došlo aj k zvýšeniu počtu nových vecí podaných na súd do jednotlivých senátov mesačne.

Od augusta r. 1998 do apríla r. 1999 mi boli pridelené veci agendy výkonu súdneho rozhodnutia a exekučná agenda v počte približne 3 000 vecí.

Navrhovateľ viackrát podal sťažnosť adresovanú predsedovi tunajšieho súdu. Po podaní sťažnosti bolo nevyhnutné predložiť spisový materiál k preštudovaniu a k zaujatiu stanoviska k sťažnosti zo strany vedenia tunajšieho súdu.“

Stanovisko právneho zástupcu sťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 5. marca 2003. Podľa jeho názoru neobsahuje vyjadrenie JUDr. D. C. dôvody, ktoré by prevážili nad právom sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Kriticky sa vyjadruje najmä k tomu, že z uvedeného vyjadrenia nie je zrejmé, aké opatrenia boli urobené na zabezpečenie skončenia veci. Dodáva, že *„Je povinnosťou súdu a sudcov organizovať prácu tak, aby nedochádzalo k porušovaniu ústavou garantovaných práv občanov (k prietahom v konaní). Táto povinnosť im vyplýva aj z čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je Slovenská republika viazaná“.*

Právny zástupca sťažovateľa v závere jeho stanoviska uvádza, že *„Vzhľadom na stav konania, ktorý je po šiestich rokoch konania prakticky taký istý, ako pri podaní žaloby, nemôžem súhlasiť s tým, že prietahy sú zavinené iba objektívnymi skutočnosťami“.*

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov konania, ich zástupcov a verejnosti len na základe obsahu sťažnosti a dotknutého súdneho spisu.

II.

Preskúmaním doterajšieho priebehu konania okresného súdu ústavný súd zo spisu vo veci sp. zn. 12 C 661/97 zistil nasledovné:

Žaloba sťažovateľa proti Ing. J. H. – H., Ž, o zaplatenie sumy 8 000 Sk s príslušenstvom bola doručená okresnému 27. augusta 1997. Spis bol pridelený do senátu JUDr. D. C.

Prvé tri pojednávania vo veci nariadené na 14. január 1998, 27. február 1998 a 8. apríl 1998 boli odročené pre neprítomnosť žalovaného, ktorému neboli doručené predvolania na tieto pojednávania z dôvodu, že sa z miesta trvalého bydliska odsťahoval bez udania adresy a súd jeho pobyt zisťoval prostredníctvom príslušného oddelenia Policajného zboru.

Podľa úradného záznamu z 1. augusta 1998 na č. 1. 22 bol predmetný spis pridelený sudcovi Mgr. R. G.

Z úradného záznamu z 23. apríla 1999 vyplýva, že spis bol vrátený pôvodnej sudkyňi.

Sťažovateľ žiadal okresný súd podaním z 8. septembra 1999 o nariadenie pojednávania. Táto žiadosť však ostala zo strany adresáta bez odozvy.

Ďalšie pojednávanie vo veci bolo nariadené až na 29. november 2000, žalovanému však nebolo doručené predvolanie ani cestou príslušného obvodného oddelenia Policajného zboru. Z toho dôvodu bolo pojednávanie znovu odročené.

Opakované snahy súdu o doručenie predvolania odporcovi, ako aj o zistenie miesta jeho pobytu až do doručenia spisu okresnému súdu sp. zn. 12 C 661/97 ústavnému súdu (29. januára 2003) boli bezúspešné.

Posledným úkonom v označenom spise okresného súdu je žiadosť z 20. januára 2003 o zistenie pobytu žalovaného cestou Centrálnej evidencie pobytu obyvateľstva.

Z informácie o aktuálnom stave konania poskytnutej ústavnému súdu okresným súdom 15. mája 2003 vyplýva, že v právnej veci sťažovateľa nebolo doposiaľ rozhodnuté a ďalšie pojednávanie je nariadené na 13. jún 2003.

III.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza z ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 61/98), pričom tento účel možno dosiahnuť zásadne právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná (II. ÚS 26/95). K vytvoreniu „stavu právnej istoty preto dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka súdneho konania v posudzovanej veci považovať iba také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci. „Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa zásadne naplní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa fyzická osoba (príp. právnická osoba) domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv...“ (mutatis mutandis I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02, I. ÚS 24/03).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3).

1. Predmetom konania pred okresným súdom je mzdový nárok sťažovateľa. Pracovnoprávny spor vo veci mzdového nároku nemožno podľa názoru ústavného súdu (prihliadajúc aj na dôkazový materiál predložený sťažovateľom) pokladať za skutkovo a právne zložitú vec. V týchto sporoch sa používa základná právna úprava prijatá v Zákonníku práce (zákon č. 65/1965 Zb. v znení neskorších predpisov), ako aj vo vykonávacích predpisoch, ktorých výklad a používanie boli stabilizované v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, kde je upravená aj metodika postupu všeobecných súdov v týchto sporoch.

Doterajšie trvanie konania a jeho priebeh nie je preto možné považovať za dôsledok vyvolaný právnou alebo faktickou zložitou prejednávanej veci. Netvrdí to napokon ani okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti sťažovateľa zaslanom ústavnému súdu.

2. Ďalším kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania. Zo spisu okresného súdu ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by nasvedčovala, že sťažovateľ sa v preskúmvanej veci akýmkoľvek spôsobom podieľal na vzniku zbytočných prietahov.

3. Tretím kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prietahom v označenom súdnom konaní, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní toho, či v dôsledku jeho postupu došlo k sťažovateľom namietanému porušeniu označeného základného práva, dospel ústavný súd k záveru, že sťažnosť sťažovateľa je opodstatnená v dôsledku nekonania okresného súdu (bez existencie zákonnej prekážky), ako aj jeho konaním, ktoré však nesmerovalo k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa vo veci, s ktorou sa obrátil na súd.

V prvom rade ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že súdne konanie, ktoré v právnej veci sťažovateľa začalo 28. augusta 1997, je stále vedené na súde prvého stupňa bez toho, aby bolo do dňa vydania tohto nálezu rozhodnuté vo veci samej.

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd v právnej veci sťažovateľa nepostupoval plynulo a dôsledne. Okresný súd síce v prvej polovici roku 1998 nariad'oval pojednávania (14. januára 1998, 27. februára 1998 a 8. apríla 1998), ale odročil ich z dôvodu neustanovenia sa žalovaného (u ktorého doručenia na tieto pojednávania neboli vykázané, keďže sa z adresy trvalého bydliska odsťahoval a miesto jeho nového pobytu sa nepodarilo zistiť). Ďalšie pojednávanie bolo nariadené až 29. novembra 2000, viac než po dva a pol roku, pričom počas tohto obdobia okresný súd neurobil vo veci žiaden procesný úkon zásadného významu. Od pojednávania nariadeného na 29. november 2000 (ktoré bolo pre

neúčast' žalovaného opäť odročené) až do doručenia sťažnosti sťažovateľa ústavnému súdu (20. septembra 2002) už žiadne pojednávanie nebolo nariadené.

Za celé obdobie trvania sporu sa neuskutočnilo ani jedno pojednávanie, na ktorom by sa bolo vykonalo dokazovanie, resp. akékoľvek iné úkony relevantnej povahy. Od ostatného pojednávania až do predloženia spisu ústavnému súdu spočívala činnosť okresného súdu v bezvýslednom zisťovaní pobytu, resp. adresy žalovaného. Okresný súd tak postupoval napriek tomu, že mohol procesnú situáciu riešiť podľa § 29 Občianskeho súdneho poriadku. Využitiu takéhoto postupu zo strany súdu nebránili žiadne prekážky.

Ako vyplýva zo stanoviska okresného súdu k obsahu sťažnosti, okresný súd uznal existenciu prietáhov v konaní, avšak kvalifikoval ich ako prietahy objektívneho charakteru spočívajúce v preťažnosti súdov a sudcov.

Obranu okresného súdu spočívajúcu vo vysokom nápade vecí a v personálnych problémoch ako dôvodu, ktorý by mal byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prietahy v konaní, ústavný súd neakceptoval. Podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 18/98, II. ÚS 52/99, III. ÚS 17/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát povinnosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní. Tento právny názor je konformný s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva.

Ústavný súd už vyslovil, že v právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasti okrem iných stelesnené také princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodit' z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorým boli priznané (I. ÚS 24/03).

Vychádzajúc z uvedených dôvodov (v prvom rade podľa kritéria postupu súdu) ústavný súd konštatoval, že v občianskoprávnom konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 661/97 nie je možné hodnotiť postup súdu ako postup, ktorý by zodpovedal ústavou garantovanému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

Vzhľadom na to ústavný súd rozhodol, že v dôsledku zbytočných prietáhov došlo počas celého doterajšieho priebehu uvedeného konania k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súde, aby vo veci sp. zn. 12 C 661/97 konal bez zbytočných prietáhov.

V súvislosti s úpravou sťažnosti čl. 127 ods. 3 ústavy ustanovuje: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadost'učinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa ods. 5 citovaného zákonného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ požadoval priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 20 000 Sk, pričom dôvody, pre ktoré sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia, sú podrobnejšie uvedené v bode I tohto nálezu.

Podľa názoru ústavného súdu priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody už nie je možné reparovať. Tak je tomu v prípadoch, keď nie je možné zrušenie rozhodnutia alebo opatrenia, resp. uvedenie do pôvodného stavu. O takýto prípad ide aj vo veci sťažovateľa. Z toho dôvodu je namieste priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je peňažnou hodnotou utrpenej nemajetkovej ujmy (napr. I. ÚS 15/02). Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie prípadná náhrada škody.

Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných prieťahov, vychádzal z názoru, že porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto právomoci.

Vzhľadom na celkovú dobu konania okresného súdu vo veci sp. zn. 12 C 661/97 berúc do úvahy, že sťažovateľ sa o predĺženie tejto doby nijako nepričinil, a zohľadňujúc aj konkrétne okolnosti prípadu vrátane pocitov neistoty, bezmocnosti, márnosti a nespravodlivosti sťažovateľa sprevádzajúcich porušovanie jeho základného práva na konanie bez zbytočných prieťahov a s tým súvisiacich obáv o ochranu jeho práv, ústavný súd považoval priznanie sumy 20 000 Sk, teda vo výške požadovanej sťažovateľom, za primerané finančné zadosťučinenie.

Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania vo výške 8 000 Sk [§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb], pričom vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok roku 2001, ktorá bola 11 963 Sk. Náhrada bola priznaná za dva úkony právnej služby vo výške 3 900 Sk a 2 x 100 Sk náhrada režijného paušálu. Vyjadrenie právneho zástupcu sťažovateľa k stanovisku okresného súdu po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (doručené ústavnému súdu 5. marca 2003) ústavný súd so zreteľom na jeho obsah nepovažoval za účelne vynaložené trovy právnej služby, a preto odmenu zaň nepriznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. mája 2003